

(Th y s n Vi t Nam) - Đã qua r i cái th i mà c th nuôi là nghĩ t i... giàu. Ra ch bầy gi con cá, con tôm có khi còn “r ” h n rau. Đó cũng là l th ng, đ a m i th v v i tr t t c a th tr ng: S đ u t . Nh ng khi con tôm cá không gi đ c v trí đ c bi t n a, mà ho t đ ng theo quy lu t chung c a s n xu t hàng hóa thì ng i nuôi, nghề nuôi th y s n Vi t Nam v n gi m chân trong “ao nhà”, nhi u đi u ki n “c n” v n ch a đáp ng “đ ”.

Nuôi cá tra ĐBSCL nh: Ng c Trinh

Ng i x a nói “th nh t th cá, th nhì gá b c” hai cái th “l i” b c nh t. Vâng cũng ph i nói đ n cái n ý th hai trong thành ng này... r i ro b c nh t. R i ro không ph i vì kh năng sinh l i mà vì tính “đen b c”, h t đ c đ y nh ng cũng tán gia b i s n nhanh nh ... m cá, canh b c b c. Nhìn l i nghề nuôi th y s n chúng ta, chuy n qua m t hai v tôm, cá thành t phú, r i l i tr ng tay không ít. Ng i ta ng m ng i: “Ăn c m đ ng gian làm vi c âm ph ”. Làm nghề đ y, đ vào ao, đ m, bè l ng tài s n kh ng l nh ng v n phó thác nó cho... may nh r i ch u. Hàng tri u ng i đang s ng b ng “ngh ” nuôi tr ng th y s n nh ng h đã có “ngh ” th c ch a thì v n còn là m t đ u h i.

Học nghề : Chăn a là một đũa tũa

Có một từ chung mà chúng ta hay dùng “phong trào nuôi trồng thủy sản”. Nhiều trường hợp đúng, nhưng cũng nhiều khi dùng theo thói quen... nghề mới thì đúng. Dân mình nuôi thủy sản theo phong trào. Có người đầu tư chắc, có tư chắc chuyên môn học nghề, ngân hàng đứng ra cho vay. Nhưng đa phần học theo nhau mà làm, theo kiểu “Thủy sản người ta ăn khoai cũng vác mai đi đào”. Dĩ nhiên là thành công. Không thành công thì làm sao thành phong trào đầu tư. Trong đa phần trường hợp người thành công cũng không gì thích rất ráo đầu tư nguyên nhân, nhưng có một câu hay đầu tư nghề “bớt tay mới”. Cũng không khó gì thích, nhưng thì khi mới, môi trường nuôi “trình nguyên”, chuyên dịch bệnh học như không có. Người nuôi trồng mới đã là thì một nhà đầu tư, đích thực “nhất thu cá”. Sau nghề thành công ban đầu bớt đầu tư vào, bớt đầu tư trả giá.

Có một câu hỏi, nếu không sát sao cho kết quả mà tôi tin rất... hỏi: Bao nhiêu người nuôi thủy sản đi học nghề trước khi bớt đầu tư làm nghề? Mà hình như các trường đào tạo trung cấp, cao đẳng về nuôi trồng thủy sản của chúng ta chủ yếu dạy nghề làm cán bộ “liên quan đến nuôi trồng thủy sản” chứ không phải dạy nghề cho người nuôi. Các lớp “dạy nghề” về nuôi trồng thủy sản của ta rất nhiều, từ các trung tâm khuyến nông, khuyến ngư, thậm chí theo các chương trình mục tiêu quốc gia. Tôi không phải nhận vai trò của nghề học nghề về nghề nuôi thủy sản đa phần nó chỉ mới dạy nghề là một “khái niệm cơ bản” hoặc một đầu tư khác: Cấp nhật kiến thức, kinh nghiệm. Chỉ phát huy khi người tham gia có kiến thức nền khá tốt về con tôm con cá, về nghề nuôi. Nhưng về nghề người dân thì là... đầu tư. Về phía các cơ quan quản lý, thì cũng là đầu tư. Cái kho nghề trồng kiến thức về nghề trồng hoặc trong đời bổ phần người nuôi trồng thủy sản.

Đũa đáng buồn là người trẻ tiếp tục nuôi trồng thủy sản thủy rõ đời đó nhưng không muốn học nghề. Một lần tôi đi tìm hiểu về hiểu về quê họ đầu tư dạy nghề cho nông dân ở Hải Dương. Đến một thị trấn nuôi thủy sản ở huyện Kinh Môn, hôm này năm nay thành công gấp hai năm trước vì đầu tư... học nghề. Bác họ dạy nghề không nhiều, đời khác cách xem môi trường nước, xử lý một đầu tư gì; cách xem con cá thả, bớt thì nào... Nhưng mà lồng cá chết giảm học, thu nhập cuối năm từ 100 triệu lên hơn 200 triệu... Hỏi bác có muốn học nghề không, bác phát biểu rất dài về: Nhà nước cần giúp dân mở thêm các lớp tập huấn, dạy nghề... rất trong mắt sự đầu tư cho nông dân nhà nước nên tập trung vào dạy nghề... Hỏi thêm bác nói bây giờ trung tâm mở ra nghề học nghề thì nguy hiểm, đóng học phí (thời gian học 3 - 6 tháng, học phí 10 triệu - vài chục) bác nông dân họ không học, gửi đầu tư, nói nếu học phí chỉ 1 triệu thì đóng đầu tư chỉ 10 triệu thì nhà nước nên... học nghề. Tôi cười ông rất ngẩn ngẩn năm trước thu đầu tư thêm vài trăm triệu học nghề, nay đầu tư một phần đi học tiếp sao ông lại tiếp. Ông lại... gửi tai: “Tiền kinh doanh lúc nào cũng thiếu, thu đầu tư là chi ngay, ví như xây lồng học nghề học nghề ao, xây thêm bể ương cá...”. Có lẽ, theo ông nghề học nghề xây, đầu tư học nghề học nghề mới ra tiền, còn kiến thức không phải là một

khốn cần đi u t, có thể “chùa đ c”.

Môi trường: Cha chung không ai cần khóc

Tuy đi đã đa số nghề nuôi trồng thủy sản ta không nghĩ rằng mình là tác nhân gây nguy hại về môi trường. Môi trường là cái gì đó thuộc về “trời”, về vĩ mô, quần lý cao... không thuộc về mình. Một tâm lý khá phổ biến là “đòi” môi trường tốt, các cấp các ngành phải “có trách nhiệm”... Tình hình này phổ biến thành “bệnh” ở các vùng nuôi lồng bè trên sông và cày trên biển. Ngay trên các phương tiện thông tin, người ta kêu gọi về tình hình gây ô nhiễm nguồn nước các nhà máy, khu công nghiệp chấp hành như không bao giờ nhắc đến nguồn gây ô nhiễm do nuôi trồng thủy sản. Và khi cá chết hàng loạt, rồi thì có suy diễn, cách hình thành nguồn ô nhiễm từ đâu đó trên mặt đất. Nếu qua kiểm nghiệm các cơ quan chức năng chứng ra nguyên nhân do nuôi quá nhiều, chết thì tại chính vùng nuôi gây nên, thì không đ c người dân công nhận, thậm chí cho rằng cơ quan chức năng bao che, không làm hết trách nhiệm... Không biết về dân!!!

Từ hàng chục năm trước người viết bài này đã thấy “sáng kiến” của các hộ nuôi cá lồng dùng dòng chảy bít tắt “tạo dòng nước lưu thông” làm sạch khu lồng nuôi của mình “đẩy” chết trôi ra dòng sông, vùng biển bên cạnh. Sáng kiến này chỉ hiệu quả khi xung quanh hộ không có người nuôi, còn ở các khu vực nuôi nhiều thì chết cũng chết là “đánh bùn sang ao”. Không nói đến nuôi trên sông, trên hồ chài, ngay nuôi biển, thì các vùng nuôi lồng như vùng Hồ Long, Bái Tử Long ở miền Bắc, hay các vùng nuôi lồng trong các vũng vịnh miền Trung, người nuôi cũng đã “ngắm đờn” tại chính mình. Có lần tôi nghe một bác nông dân già ở Lan Hò (Cát Bà - Hải Phòng) mong có trận bão lớn. Ông mong chết lòng, có bão lớn để cuốn trôi thủy sản bẩn lồng để dòng chảy ra khỏi để làm sạch môi trường nuôi. Theo ông, nghề nuôi lồng bao năm của hàng vạn hộ lồng nuôi, dòng thủy triều đã “kiệt sạch” không trôi ra biển nữa. Một lần đi cùng nghề người mò cua bắt ốc vùng bãi triều ở Tiên Yên (Quảng Ninh), hỏi các chủ sở hữu nhốt các chài nói sơ hai cái: Thế nhốt mua sắm, nước thì ở khu mua chài ra, thế nhốt các đ m nuôi tôm gần biển thay nước nuôi... đ c l m. Mồi biển y cua, ốc, sá sùng, bọ chét... chết trôi bãi, dân mò cua bắt ốc như các chủ mua t ăn cả tháng trôi.

Vâng, với nghề nuôi môi trường nước là đi u sản phẩm còn, nghề nuôi chính mình về coi nó là việc “trên trời” thì con cá con tôm mãi về là việc “âm phủ”. Người nuôi cần có đức kiên nhẫn, cần có hành động thể đức biết về môi trường nuôi như biết về trách nhiệm tài sản của chính mình.

Ném cá chết sang... ao bên cạnh

Nghề nuôi - đôi đi u suy ngẫm

Viết bởi Hưng vương

Thứ hai, 06 Tháng 2 2017 09:18 -

Có lẽ không ai nuôi cá i tr c ti p “c m tay” làm cái vi c ném cá ch t sang ao nhà bên c nh, nh ng nh ng vi c g n gi ng nh v y thì ta nhi u l m l m. M t vi c khá ph bi n là thu ho ch bán tôm cá khi ao, l ng nuôi có đ u hi u m c b nh. Cũng r t ít th y c quan ch c năng nào đó ra l nh c m thu ho ch đ x lý h y. Cũng ít có chuy n khoanh vùng “n i b t xu t, ngo i b t nh p” v i các vùng nuôi b nhi m b nh, khác h n v i ch n nuôi gia súc gia c m. Đi u này cũng đ hi u, b nh tôm cá không lây lan sang ng i (tr m t s tr ng h p b nh giun, sán... mà đ ng v t th y sinh là v t truy n trung gian). B i th “còn xa ng i l m”, th t tôm cá b nh v n lên bàn ăn, th m chí v n là đ c s n. Ông quan ch c nào ra l nh bao vây, h y... nhi u t n ti n c a dân nh th ch c ch t tr c con tôm cá b nh. Gia súc, gia c m và s n ph m khi tham gia vào th tr ng c n có xác nh n c a cán b thú y r ng không m c b nh. Hình nh i m t hàng th y s n đi u này ch a có. V y nghĩa là con tôm cá b nh v n tho i mái “du hành ký” đ vô t lây lan đ ch b nh... T t nhiên trên đ ng lo i c a chúng ch không ph i ng i.

>>Vi i nghề nuôi, môi tr ng n c là đi u s ng còn, nh ng n u chính mình v n coi nó là vi
Xuân Tr ng